

Konferencia az olasz felvilágosodásról

„Illuminismo 2011” címmel rendezett tudományos tanácskozást a Debreceni Egyetem Olasz Tanszéke a Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Területi Bizottságával és a Budapesti Olasz Kultúrintézettel közös szervezésben, 2011. március 8-án a Debreceni Akadémiai Bizottság Székházában. A rendezvény az ötödik állomása volt egy konferenciatorozatnak az „Alfieri 2003”, a „Mazzini 2005”, a „Garibaldi 2007” és a „Risorgimento 2009” című szakmai összejövetelek után, s ez alkalommal is a debreceni italianisztikai tanszék, illetve az égisze alatt tevékenykedő Olasz Felvilágosodás és Romantika Kutatóközpont műhelyében született könyvek – monográfiák, tanulmánykötetek, évkönyvek, műfordítások – kiállítása kísérte és népes hallgatóság követte figyelemmel a konferenciát. Luigi Mammolini, az Istituto Italiano di Cultura igazgatóhelyettese és Madarász Imre, a Debreceni Egyetem Olasz Tanszékének vezetője (a konferencia szervezője) megnyitó beszédei után az előadók a XVIII. század, a Settecento olasz irodalmát, filozófiáját, kultúráját, alkotóit és műveiket igyekeztek minél változatosabb tematikai és módszertani megközelítésben értelmezni, elemezni, értékelni.

Az első „blokk” az „előfelvilágosodás”, a „preilluminismo” filozófus-óriásával, Giambattista Vicoval foglalkozott. Kelemen János akadémiai tanácsos a nyelv eredetéről megfogalmazott nézeteit hasonlította össze az érett felvilágosodás nyelvfilozófiai elméleteivel; Kaposi Márton, az MTA doktora Vico művészetfelfogását világította meg; Nagy József (PhD), az ELTE munkatársa Vico és Hobbes bölcséletét állította szembe egymással; Tusnády László, a Miskolci Egyetem professor emeritusa pedig Vico, a felvilágosodás és Madách kapcsolatait vizsgálta. Majd a milánói felvilágosodás, az Accademia dei Pugni elnevezésű reformer-társaság és az Il Caffè folyóirat körének gondolkodói következtek: Luigi Tassoni professor, a Pécsi Tudományegyetem Olasz Tanszékének vezetője a „vezér-felvilágosító”, Pietro Verri esz-

merendszerét, Madarász Imre pedig a modern büntetőjog atyja, Cesare Beccaria főművének és a felvilágosodás állam- és jogbölcséletének kölcsönhatásait mutatta be. Antonio Donato Sciacovelli, a Nyugat-Magyarországi Egyetem romanisztikai intézetének vezetője Mozart és az olasz felvilágosodás viszonyáról beszélt.

A délutáni ülészakot Kaposi Napsugár jogászdoktor nyitotta meg: ő a nápolyi Gaetano Filangieri jogelméletét Tombi Beáta, a pécsi olasz tanszék adjunktusa Francesco Algarotti „fényterjesztő” munkásságát ismertette. A debreceni olasz tanszéken végzett és doktorált Bagossi Edit Carlo Gozzi színműveinek korával és kiemelkedő kortárs-pályatársával, Goldonival való összetett viszonyát boncolgatta, míg Dávid Kinga, a Szegedi Tudományegyetem adjunktusa Giuseppe Parini klasszikus költészete és a Fény Százada kapcsolódási pontjait kereste. Adriano Papo, az Udinei Egyetem tanára, a Pier Paolo Vergeriőről elnevezett olasz-magyar kulturális egyesület vezetője egy erdélyi magyar nemes, Teleki Domokos 1795-ös trieszti úti élményeit és krónikáját tárta a közönség elé. Pál József professzor, a Szegedi Tudományegyetem Olasz Tanszékének vezetője a titanizmust mint a „fény század” végének jellegzetes irodalmi jelenségét interpretálta. Romilda Curcio, az Università Roma 2 oktatója a romantikus költőgénusz, Giacomo Leopardi apjának, Monaldo Leopardinak „felvilágosult konzervativizmusát” értelmezte újra. Sztanó László, a debreceni olasz tanszék docense a nyugat-európai, elsősorban francia és angol „aufkléristák” Itália-képét festette fel színesen és tanulságosan. Végül Fulvio Senardi, az Istituto Giuliano di Trieste-Gorizia kutatója a kevésbé ismert Antonio de’ Giuliani felvilágosult társadalomkritikáját felvázolva zárta le az olasz felvilágosodásról rendezett első magyarországi tudományos konferenciát melynek actája a tervek szerint az Italianistica Debreceniensis XVIII. kötetében fog megjelenni.

Madarász Imre